

ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО

Самборський О. С., Рогуля О. Ю., Слободянюк М. М.

Кафедра фармацевтичного менеджменту та маркетингу

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

veritas_kh@ukr.net

Вступ. Заклади вищої освіти (ЗВО) функціонують в умовах необхідності забезпечення освітнього процесу, проведення наукових досліджень, впровадження результатів науково-дослідної діяльності у діяльність суб'єктів господарювання. Планування тематики наукових досліджень потребує багатоаспектного аналізу ринкових потреб та економічної перспективності фармацевтичних розробок, що передбачає встановлення та оцінку низки характеристик, які відображають результативність науково-дослідної діяльності. Для оцінки результативності рекомендуються показники патентно-ліцензійної діяльності, публікаційна активність, апробація у виробничих умовах, виведення на ринок та впровадження розробок у діяльність органів управління.

Мета дослідження полягає у розробці та апробації науково-обґрунтованих підходів до оцінки результативності сучасних наукових фармацевтичних досліджень технологічного спрямування.

Методи дослідження. Для досягнення мети застосовано результати системного аналізу та контент-аналізу, методи узагальнення та порівняння.

Результати дослідження отримані на підставі аналізу та узагальнення результатів 41 дисертаційної роботи, які були захищені у 2017-2019 р.р. в Україні за спеціальністю 15.00.01 – технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармація за напрямком технологія ліків (ступінь кандидата та доктора фармацевтичних наук). Встановлено, що серед представлених до захисту розробок лікарських засобів (ЛЗ) 18,8% є

оригінальними за АФІ, по 2,1% належить препаратам-генерикам та традиційним ЛЗ. Поряд з цим найчастіше об'єктом дослідження є лікарська рослинна сировина, на основі якої розроблено 12,5% моно- та 29,2% – комбінованих ЛЗ.

Для оцінки стану результативності науково-дослідної діяльності використовуються узагальнені статистичні показники, які свідчать про розвиток науки та патентно-ліцензійної роботи. Патент є формою захисту інтелектуальної власності на винахід, корисну модель або промисловий зразок. За результатами досліджень отримано патенти на склад ЛЗ (частка 68,2%) та технологію виробництва (31,8%). У структурі патентів 80,3% – патенти України на корисну модель (у тому числі деклараційні патенти), 18,2% – патенти України на винахід (у тому числі заявки на одержання патенту України) на винахід, 1,5% – євразійський патент.

Про комерціалізацію результатів наукових досліджень свідчить впровадження фармацевтичних розробок у діяльність суб'єктів ринку, тобто, взаємодія з реально-діючим сектором економіки. Ефективним підтвердженням актуальності наукових досліджень є апробація на рівні аптечного закладу або в умовах промислового виробництва (складу та технології виробництва та проекту методів контролю якості), включення в перспективний план розвитку фармацевтичного виробничого підприємства та промисловий випуск і медичне застосування ЛЗ. Основна частка фармацевтичних розробок запропонована для впровадження у виробництві. Як свідчать отримані результати, 24,4% – введено до перспективного плану розвитку заводу, 12,2% розробок впроваджено у промислове виробництво та дозволено до медичного застосування. Серед розробок 14,6% апробовані в умовах аптечного виробництва, на підставі чого розроблено інформаційні листи, впроваджені у діяльність органів управління.

В якості показників, які свідчать про результативність науково-дослідної діяльності, застосовуються дані про публікаційну активність, які є підґрунтям оцінки стану наукового потенціалу та ефективності наукових

досліджень. Також окрім наукових публікацій доцільно враховувати кількість навчально-методичних видань. За результатами дисертаційних досліджень отримано вісім свідоцтв на авторське право на твір, зареєстровано галузеве нововведення, видано сім монографій, один методичний посібник, три навчальних посібники, дев'ять методичних рекомендацій, 12 інформаційних листів.

Висновки. Якісна і реальна оцінка результативності науково-дослідної діяльності ЗВО є основою науково-обґрунтованого вибору предмету та об'єкту дослідження, що сприяє підвищенню ефективності у науковій сфері. Зроблені акценти на окремих результатах дисертаційних досліджень, які є перспективними для розробки методики оцінки наукового потенціалу ЗВО.